

ANALIZA PROCESULUI DE EXPROPRIERE PENTRU CAUZĂ DE UTILITATE PUBLICĂ ÎN CONSTRUCȚIA CONDUCTEI DE GAZE PE DIRECȚIA UNGHENI – CHIȘINĂU

Anna LEȘAN

Universitatea Tehnică a Moldovei, Facultatea, Școala Doctorală Știința Alimentelor, Inginerie Economică și Management, Chișinău, Republica Moldova

Rezumat: Proiectul de construcție a conductei de gaze pe direcția Ungheni – Chișinău face parte din obiectivele UE de conectare a rețelelor de transport gaze. Proiectul vizează conectarea sistemelor de transport din România și Moldova prin conectarea Chișinăului (ozonă majoră de consum de gaze din țară) la conducta de interconectare dintre orașul estical României Iași și Ungheni (un oraș din Moldova la granița cu România). Această conexiune va spori securitatea energetică a Moldovei prin diversificarea surselor de aprovizionare cu gaze- o condiție necesară pentru dezvoltarea economică a țării. Din acest considerent etapa principală care asigură o demarare sigură a proiectului este procesul de stabilire a despăgubirilor. În articolul dat analizăm procesul exproprierii și rezultatele existente la moment.

Cuvinte cheie: expropriere, proces, despăgubire, proiect

Introducere

Traseul conductei de gaz începe în raionul Ungheni, în partea de vest a Republicii Moldova, și se termină în municipiul Chișinău, situat în partea centrală a țării. În cadrul studiului „Evaluarea impactului de mediu și social”, sunt analizate mai multe opțiuni de traseu. În toate opțiunile, proiectul traversează în plus raioanele Nisporeni, Călărași și Strășeni.

Principalele componente ale proiectului gazoductului Ungheni-Chișinău sunt:

- Gazoductul cu un diametru de 600 mm și o lungime între 113 și 133 km (în dependență de opțiunea de traseu);
- 5 stații cu supape bloc care ocupă o suprafață împrejmuită cu gard de cca 100 m² fiecare;
- 2 stații de reglare a presiunii gazelor (GPRS), una cu cca 800 m² și una cu cca 3 ha;
- 6 stații de lansare și de recepție PIG, 4 în zonele GPRS, 1 cu 100 m² la legătura cu interconectorul existent Iași-Ungheni și 1 cu 100 m² înuna din legăturile la rețeaua Chișinăului [5].

Figura 1. Raioanele traversate de proiect

Proiectul traversează cinci raioane: Opțiunea 1b traversează raioanele Ungheni, Nisporeni, Călărași și Strășeni; Opțiunea 2 traversează raioanele Ungheni, Nisporeni și Strășeni; secțiunea comună traversează raioanele Strășeni și Chișinău [5].

Proiectul are următoarele cerințe aproximative cu privire la teren:

Pentru gazoduct:

- Plantații efemere private (legume, cereale): 116.0 ha
- Pășuni private: 20 ha
- Păduri în proprietatea statului: 39 ha
- Păduri protejate în proprietatea statului: 0 ha
- Livezi private: 46 ha
- Vii private: 38 ha

Pentru altă infrastructură:

- Pășuni private: 0.07 ha
- Teren în proprietatea statului: 3.08 ha.

Capitolul I. Procedura specială de expropriere aplicabilă construcției conductei de transport gaze naturale pe direcția Ungheni-Chișinău

Proiectul I „Conducta de interconectare a sistemului de transport gaze naturale din România cu sistemul de transport gaze naturale din Republica Moldova” Faza II, pe direcția Ungheni-Chișinău, se implementează în conformitate cu prevederile Legii nr. 105/2017 privind declararea utilității publice pentru lucrările de interes național de construcție a conductei de transport gaze naturale pe direcția Ungheni-Chișinău și implementarea unor măsuri pentru operarea, exploatarea și întreținerea conductei de transport gaze naturale Iași-Ungheni-Chișinău, și se află la faza executării lucrărilor de construcție a gazoductului **concomitent cu procedura de expropriere a terenurilor situate pe amplasamentul acestora** [3].

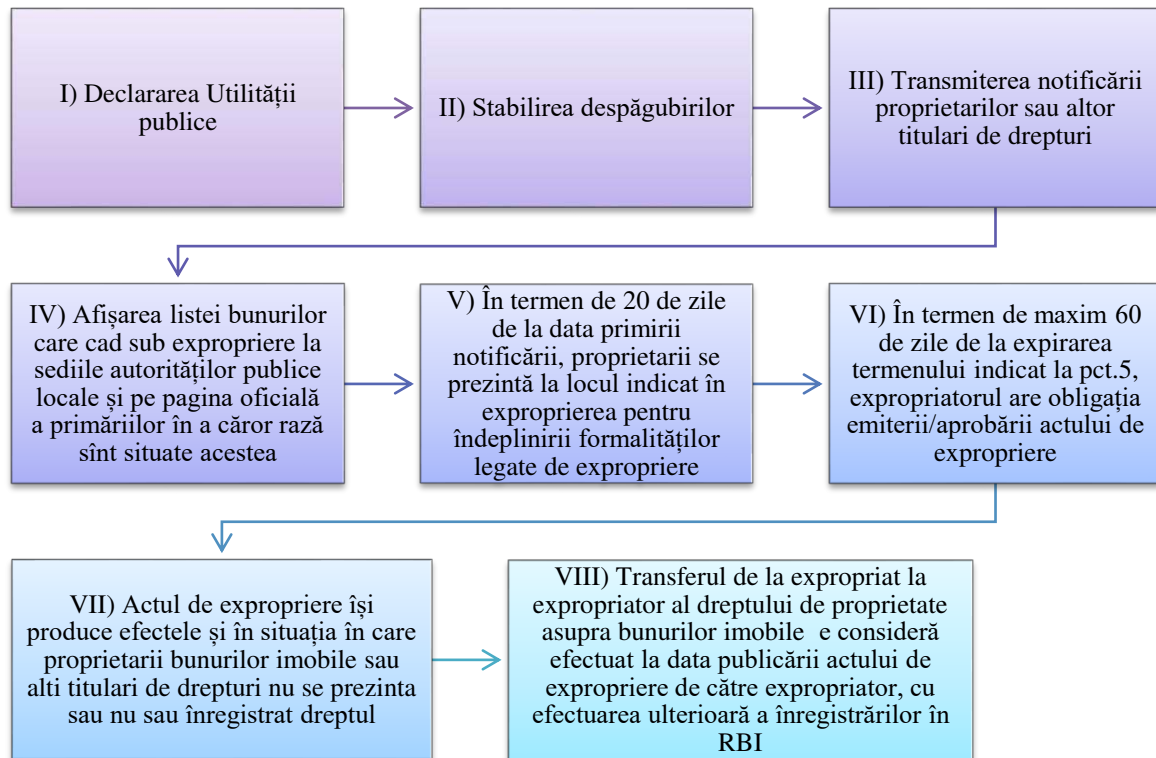

Figura 2. Principalele etape ale procesului de expropriere pentru lucrările de interes național de construcție a conductei de transport gaze naturale pe direcția Ungheni – Chișinău

Prevederile Legii nr. 105/09.06.2017 delimitează competențele funcționale ale instituțiilor responsabile de realizarea procedurii de expropriere necesare implementării proiectului. Astfel în conformitatea cu art.3 al prezentei legi: Guvernul își asumă responsabilitatea de a lua, în numele statului, măsurile necesare pentru exproprierea bunurilor imobile (terenurilor) și a dreptului de folosință asupra bunurilor imobile (terenurilor) utilizate în lucrările de construcție a conductei

menționate la art. 1, situate pe amplasamentul lucrărilor de utilitate publică de interes național, identificate potrivit documentației de proiect, elaborată în conformitate cu legislația în vigoare. [3]

Astfel, conform art 5⁶ al Legii 105 din 09.06.2017 se prevede că :„în conformitate cu prevederile art.11 din Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543/1998, **responsabilă de elaborarea dosarelor cadastrale, evaluarea prejudiciilor și elaborarea/promovarea actelor privind transmiterea în proprietatea/folosința statului a bunurilor imobile (terenurilor) menționate** la art. 2 din prezenta lege este Agenția Relații Funciare și Cadastru prin intermediul Î.S. „Institutul de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului”.

Capitolul II. Situația actuală privind procesul de expropriere și soluționarea întâmpinărilor

În **prezent** conform Hotărârii Guvernului nr. 1237/2018, au fost expropriate *permanent* 26 de terenuri cu destinație agricolă, care vor fi afectate de lucrările supraterane necesare pentru construcția conductei de transport gaze naturale pe direcția Ungheni–Chișinău, declarate de interes național. Conform art.3 aceste terenuri se transmit în administrarea Ministerului Economiei și Infrastructurii. Agenția Servicii Publice va efectua gratuit, la cererea titularului de drept, înregistrările corespunzătoare în Registrul bunurilor imobile, în baza dosarelor cadastrale perfectate în modul stabilit de actele normative [4].

Alte terenuri au fost supuse *temporar* exproprierii pentru perioada de la data intrării în vigoare a Hotărârii Guvernului nr. 1237/2018, pe întreaga durată de executare a lucrărilor de construcție a conductei de transport gaze naturale pe direcția Ungheni–Chișinău, declarate de interes național [4].

Ministerul Economiei și Infrastructurii, prin intermediul Instituției publice „Unitatea consolidată pentru implementarea și monitorizarea proiectelor în domeniul energiei”, va asigura plata despăgubirilor către expropriați conform propunerii de expropriere, deciziei Comisiei pentru soluționarea întâmpinărilor sau hotărârii definitive a instanței de judecată.

Conform art 5 se instituie Comisia pentru soluționarea întâmpinărilor înaintate de titularii dreptului de proprietate sau a altor drepturi reale, care nu sânt de acord cu plata compensatorie calculată și specificată în propunerea de expropriere. În caz de eliberare sau suspendare a membrilor Comisiei din funcțiile deținute, atribuțiile lor vor fi exercitate de către persoanele nou-desemnate în funcțiile respective, fără a emite o altă hotărâre de Guvern.

Comisia pentru soluționarea întâmpinărilor este formată din 3 membri permanenți, specialiști în domeniul de activitate în care se execută lucrările de interes național de construcție a conductei de transport gaze naturale pe direcția Ungheni–Chișinău, și 3 membri participanți ad-hoc din rândul proprietarilor de imobile din municipiul, orașul sau satul în care sânt situate imobilele supuse exproprierii, fără emiterea altei hotărâri de Guvern (art.6).

Selectarea membrilor participanți ad-hoc în cadrul Comisiei pentru soluționarea întâmpinărilor, conform pct. 6 din prezenta hotărâre, va fi asigurată de către autoritățile publice locale ale municipiului, orașului sau localității în care este situat bunul imobil (terenul) obiect al întâmpinării.

Examinarea întâmpinărilor de către Comisia pentru soluționarea întâmpinărilor va avea loc în condițiile art. 11 din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999. Termenul pentru depunerea întâmpinărilor de către expropriați la adresa Comisiei *este de 45 de zile, calculat de la data recepționării propunerii de expropriere* [2].

La moment suma despăgubirilor estimate pentru compensarea prejudiciilor suportate de către persoanele afectate de procedura de expropriere este estimată la valoarea de circa 10 000,0 mii de lei.

Pe parcursul procedurii de expropriere de către Comisia pentru soluționare a întâmpinărilor, instituită prin Hotărârea Guvernului nr. 1237/2018, au fost examinate 28 de contestații.

Astfel, dat fiind că majoritatea întâmpinărilor înaintate de către persoanele afectate, în esență se rezumă la solicitarea modificărilor de traseu al gazoductului, soluționarea amiabilă a acestora este condiționată de posibilitățile tehnice ale operatorului sistemului de transport al

gazelor naturale SRL „Vestmoldtransgaz” în calitate de beneficiar al proiectului și responsabil de executarea lucrărilor de construcție respective, care în prezent este în proces de examinare a soluțiilor tehnice posibile pentru fiecare caz în parte.

Concluzie

Procedura de expropriere și metoda de calcul a despăgubirilor trebuie clarificate pentru a oferi un proces corect ambelor părți – statul și proprietarii. Mai ales pentru că exproprierea este inițiată unilateral de către Stat, Legea trebuie să ofere proprietarilor o despăgubire justă, fără a-i obliga la acționarea în instanță pentru obținerea unui drept evident și consemnat deja în raportul de evaluare.

Prin urmare, justificată va fi adoptarea la nivel legislativ a unui regulament care va stabili cine determină mărimea despăgubirii, data evaluării, procesul, metodele aplicabile cât și modul de utilizare a terenului la data evaluării.

Bibliografie:

1. Legea R.Moldovanr.121-XVI din 04.05.2007 privind administrarea și deținatizarea proprietății publice. În: Monitorul Oficial nr.90-93/401 din 29.06.2007.
2. Legea nr. 488 din 08.07.1999 exproprierea pentru cauză de utilitate publică. Publicat în Monitorul Oficial Nr. 42-44 din 20.04.2000
3. Legea nr. 105 din 9 iunie 2017 privind declararea utilității publice pentru lucrările de interes național de construcție a conductei de transport gaze naturale pe direcția Ungheni – Chișinău. Publicat în Monitorul Oficial Nr. 216-228 din 09.06.2017
4. Hotărârea Guvernului nr. 1237 din 19.12.2018, cu privire la exproprierea pentru utilitate publică a bunurilor imobile (terenurilor) și a dreptului de folosință asupra bunurilor imobile (terenurilor) situate pe amplasamentul lucrărilor de interes național de construcție a conductei de transport gaze naturale pe direcția Ungheni – Chișinău. Publicat în Monitorul Oficial Nr. 13-21 din 18.01.2019
5. Proiectul de raport final „Evaluarea impactului de mediu și social - conducta de gaze naturale Ungheni-Chișinău”, <https://mei.gov.md/ro/content/studiul-de-evaluare-impactului-de-mediul-si-social-al-conductei-de-gaze-naturale-ungheni>, accesat la data de 04.03.2019